

Kapitalskatterna och den kreativa förstörelsen

Gunnar Du Rietz*

Abstract: Medan arbetsskatternas utveckling över tiden tidigare studerats har få ekonomer beräknat kapitalskatternas utveckling och lönsamheten av att äga aktier eller att driva småföretag och genom successionen kunna behålla dessa i familjens ägo. I denna uppsats beräknas kapitalskattekilar, effektiva skattesatser, realavkastning efter skatt samt arvsskatt för ett typfamiljeföretag samtliga år under perioden 1970-2002.

Studien visar att kapitalskatterna de flesta år dragit in över 80 procent av den reala kapitalavkastningen. Det stora undantaget är 1994 när den borgerliga regeringen slopade dubbelbeskattningen av utdelad vinst och förmögenhetsskatten på arbetande kapital och drygt halverade reavinstskatten. Det har under största delen av perioden varit helt olönsamt att driva familjeföretagande utom för verksamheter med exceptionell lönsamhet före skatt. I och med tillkomsten av fåmansföretagsreglerna 1991 har utvecklingen för framgångsrika entreprenörer försvårats genom att de beskattas hårdare än vanliga aktieägare.

Inledning

Vi är intresserade av att studera lönsamheten för en entreprenör av att starta och driva ett företag. I det följande kapitlet studeras därför för det första kapitalskatternas utveckling över tiden och hur hög realavkastningen efter skatt varit på aktieäggande och för familjeföretagare. Kapitalskatterna består av bolagsskatt och ägarskatter som utdelnings- och reavinstskatt och förmögenhetsskatt. Som andra punkt analyseras arvsskattens utveckling och dess betydelse för succession av familjeföretag.

Formell och reell bolagsskatt och ägarskatter

Den svenska bolagsbeskattningen hade tidigare en formellt sett mycket hög skattesats. År 1980 var den t ex 57,5 procent inklusive den s k vinstdelningsskatten.¹ Efter en topp kring 1984 sjönk den till 30 procent 1991 och sedan till 28 procent 1994. Om beskattningen gör de marginella investeringarna olönsamma kommer den totala investeringsvolymen att bli lägre

* Handelsbolaget Lorensvik Konsult, Lorensviksvägen 4, 183 63 Täby. E-post: gunnar.dr@telia.com. Telefon: +46 8 756 90 78.

¹ Se *Tabell 3B* i bilagan.

med bolagsskatt än utan. Den formella skattesatsen är dock av begränsat intresse då det gäller bolagsskattens inverkan på viljan att investera.

Det är lämpligare att studera hur beskattningen påverkar kalkylen för investeringar som ligger nära noll i resultat, de s k marginella investeringarna. Denna påverkan beror inte bara på den formella bolagsskatten utan också på hur skattebasen fastställs. Den påverkas av avskrivningsregler, konsolideringsregler som lagervärdering, periodiseringsfonder, investeringsfonder och justering för inflation. Man brukar använda begreppet ”den marginella effektiva skattesatsen” (METR) för att sammanfatta beskattningens inverkan.²

Med en ”neutral” bolagsskatt menas att investeringsbesluten inte påverkas av beskattningen. Investeringssubventioner via generösa avskrivningsregler kan t ex medföra att METR är noll eller t o m negativ. METR var bara någon procent över noll i Sverige under perioden 1980-85 och i början på 1990-talet. Det berodde främst på att lånefinansierade investeringar var skattemässigt subventionerade. Detta skulle kunna tolkas som att bolagsskatten i mycket liten utsträckning påverkade investeringsvolymen. Undersöker man närmare framgår dock att lånefinansierade investeringar – som i Sverige många år svarat för en stor del av finansieringen – i allmänhet varit subventionerade om hänsyn bara tas till själva bolagsskatten (d v s oräknat kapitalinkomstskatt på utdelning och reavinster). Investeringar finansierade med kvarhållna vinster eller nyemissioner har i stället haft en effektiv bolagsskatt på oftast mellan 10 och 30 procent. Olikformigheten i beskattningen har inneburit starka drivkrafter att lånefinansiera investeringar och på så sätt sänka bolagens soliditet – andelen eget kapital av totalt kapital. Detta har höjt den finansiella risken i företagen. Lånefinansiering svarade för omkring 40 procent av finansieringen i Sverige 1980 men utgjorde endast ca 20 procent i USA och Storbritannien.³

Marginell effektiv skattesats

Kapitalskattekilen, w , definieras som skillnaden mellan *real* avkastning före bolagsskatt (p) och *real* avkastning efter skatt för ägaren (s).⁴

$$.W = p - s.$$

² McLure & Norrman, 1995.

³ McLure & Norrman, 1995.

⁴ Södersten, 1993.

Den effektiva skattesatsen, t , definieras som kvoten mellan skatteken och real avkastning före skatt:

$$t = w/p = (p - s)/p$$

Räknar man i den effektiva skattesatsen in både skatt på bolagsnivå och på ägarnivå var METR före 1990-91 års skattereform för investeringar finansierade med kvarhållna vinster och nyemission (d v s utan lånefinansiering) vissa år uppe i över 100 procent. Exempelvis har vi för år 2002 beräknat total skatteken på investeringar i Sverige (finansierade med eget kapital utan externa lån) till 9,2 procent och effektiv total kapitalskattesats till 92,5 procent (9,2 i relation till realavkastning före bolagsskatt som antagits vara 10 procent varje år).

Likformigheten i bolagsbeskattningen ökade vid 1985 års skattereform på grund av att de investeringsbidrag som fanns i början på 1980-talet försvann. Investeringsbidraget uppstod genom att företag fick dra av upp till 50 procent av den skattepliktiga vinsten genom att överföra beloppet till sin investeringsfond, varav hälften måste betalas in på ett räntelöst konto på Riksbanken och hälften fick disponeras fritt och att företagen dessutom ofta beviljades ett skatteavdrag på ytterligare 10 procent av utnyttjat investeringsfondbelopp. Utan avsättning till investeringsfond skulle något mer än 50 procent gått bort i bolagsskatt. Regeringen blev alltmer generös med att bevilja företagen tillstånd att använda investeringsfundsmedel för investeringar och mot slutet av 1970-talet kunde företagen i praktiken disponera investeringsfonderna fritt.

Minskningen av investeringsbidraget innebar att den marginella effektiva skattesatsen, METR för maskininvesteringar, steg från att ha varit kraftigt negativ till att bli ca 10 procent, vilket endast var något under METR för investeringar i byggnader (18 procent) och lager (25 procent). Även skillnaden i effektiva skattesatser för olika finansieringssätt minskade. Genomsnittet av METR för investeringar i olika tillgångar och finansierade på olika sätt steg 2 procent.⁵

1990-91 års skattereform var mer långtgående och gav större effekter. Spridningen i METR för olika typer av investeringar och för olika finansieringssätt försvann i huvudsak 1991. Skillnaden i skattebelastning mellan svenska hushåll och skattegynnade investerare – främst utländska pensionsfonder och vissa svenska institutioner som AP-fonder – kvarstod, även om den minskade något.

⁵ McLure & Norrman, 1995.

Skattebelastningen mellan olika investerare minskade ytterligare när den borgerliga regeringen 1994 sänkte den formella bolagsskatten till 28 procent i utbyte mot indragen rätt till s k SURV-avsättning (ersatt med en skattemässigt mindre värd rätt av avsätta till periodiseringsfonder) samtidigt som skatten på aktieutdelningar slopades och reavinstskatten på aktier drygt halverades till 12,5 procent. Redan 1995 återinfördes dock dubbelbeskattningen (men inte förmögenhetsskatten på arbetande kapital).

Antaganden, källor och förenklad modell

Skatteuttaget på börsaktier i Sverige jämförs över tiden för en mindre aktieägare, en genomsnittlig tjänsteman med årsinkomst (år 2002) på 330 000 kronor (taxerad inkomst före grundavdrag) som har aktier för 1,4 miljoner. Tjänstemannens årsinkomst har valts bl a därför att marginals skatten är känd för hela perioden 1970-2002 (alternativt hade en högre tjänstemans årsinkomst kunnat väljas med 5 procent högre marginals katt fr o m 1995). Aktieportföljens storlek är mer godtycklig, men vald för att få en låg taxerad förmögenhet. Antas en mindre aktieportfölj försvinner förmögenhetsskatten. *Avkastningen på aktierna antas vara 10 procent reallt före bolagsskatt alla år.* Så hög har avkastningen på aktier ungefär varit i genomsnitt de senaste 100 åren.⁶ I bilagan (tabell 3) redovisas aktiernas värde 1970-2002, liksom formell och effektiv bolagsskatt, aktieutdelning, utdelningsskatt, reavinstskatt, förmögenhetsskatt, total effektiv skattesats (METR), skattekil och realavkastning efter skatt.

30 procent av vinsten antas bli utdelad, 70 procent återinvesteras i bolaget och antas ge lika stor värdestegring (efter frändragen bolagsskatt). Aktierna behålls i tre år, d v s reavinstskatten har beräknats utifrån skatten på treårsinnehav med beaktande av varje års skattesatser och grundavdrag för reavinster.

Uppgifterna om formell och effektiv bolagsskatt härrör från Henrekson och McLure & Norrman.⁷ Tjänstemannens marginals katter 1970-2002 kommer från egen databas, liksom för studien insamlade uppgifter om utdelningsskatt, reavinstskatt och förmögenhetsskatt.

Eftersom företagen har möjligheter att skjuta upp betalning av bolagsskatt genom att skriva av snabbare än tillgångarnas ekonomiska värdefall och genom olika reserveringar som förlustjämnning (framåt) och periodiseringsfonder utgår bolagsskatt på utdelad vinst och

⁶ Jämför t ex Södersten 1984, s 134.

⁷ Henrekson, 1996, och McLure & Norrman, 1995.

också, men något reducerad, på kvarhållna vinster (som ger värdestegring och reavinstskatt). Vi har här använt en förenklad och schablonmässig nuvärdesberäkning av bolagsvinster på värdestegring, 80 procent av full bolagsskatt. Aktiespararna brukar i sitt totalskatteindex inte alls beakta bolagsskatt på kvarhållna vinster. Detta innebär att deras internationella jämförelser underskattar vinstskattens storlek. Att bortse från bolagsskatt på kvarhållna vinster, alltså räkna som om kvarhållna vinster enkelbeskattas med bara reavinstskatt, innebär att större delen av bolagsskatten antas bort. Detta antagande underskattar METR men underskattningen blir mindre för Sverige än för andra länder, då svensk bolagsskatt är relativt låg. Sveriges relativa, totala vinstbeskattning överskattas då.

Den formella bolagsskatten låg som nämnts högt, mellan 53 och 62 procent, ända fram till 1989 medan den effektiva skattesatsen var väsentligt lägre och varierade mer (mellan 9 och 34 procent).⁸ Två år synes dock den effektiva bolagsskatten ha skjutit iväg särdeles högt. Det gäller 1977 och 1981 och berodde delvis på låga vinster i näringslivet. De låga effektiva bolagsskattesatserna var som nämnts ett resultat av generösa avskrivningsregler, investeringsfondssystemet, möjligheter att skjuta upp skatten genom att skriva ned lagret med 50 procent och resultatutjämning.⁹ Det verkar som om man bör vara försiktig med att dra långtgående slutsatser av våra effektiva kapitalskattesatser för år som 1977 och 1981 med låga vinster i näringslivet. Då nämnaren i de effektiva skattesatserna dessa år är ett litet tal blir uppskattningarna instabila.

I och med bolagsskatteformen 1991 breddades bolagsskattebasen kraftigt samtidigt med att den formella skattesatsen sänktes till 30 procent (1994 sänktes den ytterligare till 28 procent). Investeringsfondssystemet upphörde liksom rätten till stor lagernedskrivning. Företagens reavinster på aktier och fastigheter blev fullt beskattade m m.¹⁰ Den effektiva skattesatsen – som varierat mellan 20 och 25 procent 1982-1989 – sänktes inte utan höjdes till ca 30 procent.¹¹

Effektiva skattesatser 1970-2002 för svenska aktieägare

Den *effektiva bolagsskatten* varierar som nämnts både för hur investeringarna finansieras (genom lån, kvarhållna vinster eller nyemission) och för i vilka tillgångar medlen investeras

⁸ Se *Tabell 3*.

⁹ Henrekson, 1996.

¹⁰ Södersten, 1993.

¹¹ Henrekson, 1996.

(maskiner, byggnader eller lager). Här studeras skatten på svenska hushålls aktieinvesteringar finansierade genom eget kapital, d v s utan lånefinansiering.

Tabell 1 Effektiva kapitalskatter och realavkastning efter skatt 1970-2002

År	Effektiv total kapital-skattesats (%)	Därav (p e):			Effektiv förmögenhetsskattesats (%)	Total skattekil, % av marknadsvärde	Realavkastning efter skatt (%)	D:o räknat för bolagsskatt på 28 %
		Bolags-skatt	Reavinst-skatt	Utdelnings-skatt				
1970	83,6	33,5	13,4	25,5	11,2	8,4	1,6	1,1
1971	82,2	29,9	14,9	26,2	11,2	8,2	1,8	0,9
1972	81,4	33,2	13,4	23,6	11,2	8,1	1,9	1,5
1973	77,0	23,7	15,3	26,8	11,2	7,7	2,3	1,1
1974	82,2	15,4	20,3	35,3	11,2	8,2	1,8	-0,5
1975	94,9	35,1	17,7	30,9	11,2	9,5	0,5	-0,4
1976	112,8	59,4	15,4	26,8	11,2	11,3	-1,3	-0,5
1977	138,0	73,3	25,6	27,9	11,2	13,8	-3,8	-2,4
1978	116,2	34,6	33,6	36,8	11,2	11,6	-1,6	-2,4
1979	105,6	44,4	23,8	26,2	11,2	10,6	-0,6	-0,4
1980	132,6	44,4	36,8	40,1	11,2	13,3	-3,3	-4,0
1981	166,9	114,0	19,3	22,4	11,2	16,7	-6,7	-3,1
1982	109,3	45,4	24,7	27,9	11,2	10,9	-0,9	-0,9
1983	99,8	30,9	27,3	30,5	11,2	10,0	0,0	-0,9
1984	91,8	27,9	24,9	27,8	11,2	9,2	0,8	-0,2
1985	87,1	30,3	21,6	24,1	11,2	8,7	1,3	0,5
1986	79,2	29,7	18,0	20,3	11,2	7,9	2,1	1,8
1987	80,9	27,6	20,0	22,1	11,2	8,1	1,9	1,5
1988	91,7	33,2	22,5	24,8	11,2	9,2	0,8	0,5
1989	88,5	28,6	23,2	25,5	11,2	8,8	1,2	0,4
1990	112,8	38,6	30,1	32,8	11,2	11,3	-1,3	-1,9
1991	130,3	37,3	57,2	24,5	11,2	13,0	-3,0	-3,5
1992	90,4	30,4	34,1	14,6	11,2	9,0	1,0	1,0
1993	105,3	37,9	39,3	16,9	11,2	10,5	-0,5	-0,4
1994	51,2	32,0	8,1	0,0	11,2	5,1	4,9	5,1
1995	99,5	33,0	38,7	16,6	11,2	10,0	0,0	0,1
1996	84,5	27,9	31,8	13,6	11,2	8,5	1,5	1,6
1997	86,0	28,1	32,1	13,8	12,0	8,6	1,4	1,5
1998	82,6	26,8	30,6	13,1	12,0	8,3	1,7	1,8
1999	77,9	26,6	27,6	11,8	12,0	7,8	2,2	2,3

2000	84,4	29,2	30,3	13,0	12,0	8,4	1,6	1,7
2001	88,9	31,0	32,2	13,8	12,0	8,9	1,1	1,2
2002	92,5	32,5	33,8	14,5	11,7	9,2	0,8	0,9

Anm: Vid beräkningarna har antagits att realräntan före bolagsskatt är 10 procent alla år, att 30 procent av vinsten efter skatt delas ut och att resterande 70 procent av vinsten återinvesteras och ger värdestegring. Obs att skatterna avser svenskars egetkapitalinvesteringar i aktier utan skuldfinansiering. Kapitalskatterna är lägre för utlänningar och institutioner om hänsyn tas till skuldfinansiering. Fr o m 1991 är dock utdelnings- och reavinstskatterna högre för många familjeföretagare genom tillkomsten av fåmansföretagsreglerna, som medför att del av utdelningen ofta beskattas med ca 56 procent istället för med 30 procent. Fr o m 1994 har förmögenhetsskatten försvunnit på arbetande kapital, vilket i någon liten mån kompenserar fåmansföretagen för den hårdare utdelnings- och reavinstskatten.

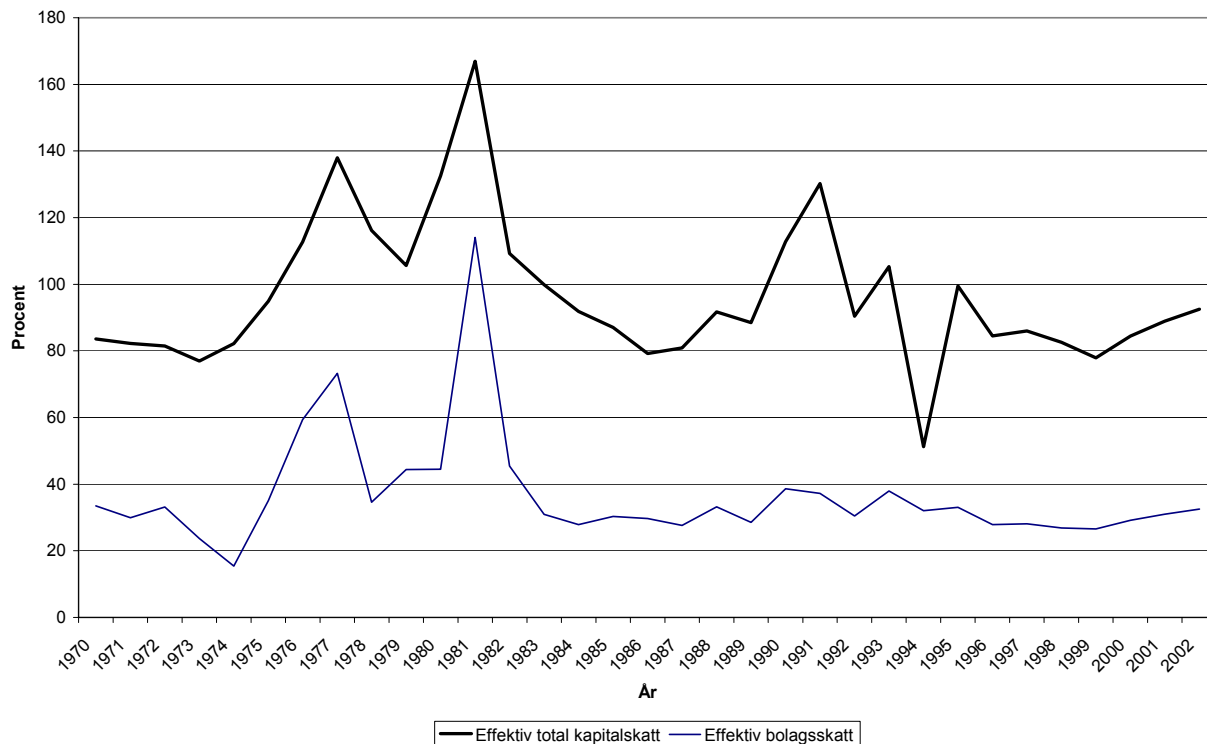
Källa: Henrekson, 1996, McLure & Norrman, 1995, Du Rietz, 1994, och egna beräkningar.

Att den effektiva bolagsskatten varierar mycket mellan enskilda år beror – förutom på viss variation i formell bolagsskatt (främst sänkning 1989-91 från 55 till 30 procent) – på att företagen strävar efter att ha en relativt stabil utdelning över tiden och redovisa vinst och ha aktieutdelning även år när de verkliga vinsterna är låga eller obefintliga. Bolagsskattens andel av vinsterna före skatt kan i sådana situationer bli över 100 procent.

Beräkningarna visar att den effektiva bolagsskattesatsen var som högst 1976-77 (60-70 procent) och 1979-82 (särskilt 1981) men även relativt hög 1990-91 och 1993 (ca 38 procent) och 2001-02 (31-33 procent) medan den varierat runt 30 procent övriga år efter 1990. 1991 års höga värde berodde bl a på den höga inflationen.

Den *totala effektiva kapitalskattesatsen* var som högst åren 1976-83 och 1990-91, 1993 och 1995 (nära eller över 100 procent). Bolagsskatten har vanligen stått för ca en tredjedel av total kapitalskatt.

Figur 1 Effektiva kapitalskattesatser 1970-2002

Men även utdelningsskatten var tung före 1992 när inflationen minskade från nästan 10 till ca 3 procent. Värt att notera är avsaknaden av utdelningsskatt 1994. Den effektiva utdelningsskattesatsen var högst 1974-91 och drog dessa år in med mellan 22 och 27 procent av den reala avkastningen före bolagsskatt), förutom åren 1978 och 1980 när den var ännu högre (37-40 procent) på grund av rekordhög prisstegringar på över 10 procent.

Reavinstskatten har de flesta år under flera perioder, bl a alltsedan 1990, dragit in drygt 30 procent av den reala avkastningen före bolagsskatt. Undantaget är 1994 när den borgerliga regeringen temporärt sänkte skattesatsen. Den utgör sedan 1995 t o m en tyngre skatt för hushållen än bolagsskatten. Reavinstskatten höjdes 1977, när skattefriheten för 5-årsinnehav togs bort liksom 25 procents skattskyldighet för fyraårsinnehav, vilka regler ersattes av 40 procents skattskyldighet för aktier som innehafts i minst två år. År 1986 försvann grundavdraget för reavinster (som var 3 000 kr 1981-86 och 2 000 kr ett par år därefter). År 1991 höjdes reavinstskatten igen när också 40-procentsregeln för tvåårsinnehav togs bort (d v s att skattskyldigheten var nedsatt till 40 procent för reavinster på tvåårsaktier).

År 1994 var som nämnts reavinstskatten rekordlåg vilket framför allt beror på att skattesatsen temporärt sänktes till 12,5 procent men även på att inflationen var låg (2,4 procent, tabell 3C).

Förmögenhetsskatten har för vår aktieägare uppgått till drygt 11 procentenheter av den totala effektiva kapitalskattesatsen ända till år 1997 när den höjdes en knapp procentenhet beroende på att aktier började taxeras till 80 procent av börsvärdet i stället för som tidigare med 75 procent. För familjeföretagare slopades förmögenhetsskatten på arbetande kapital 1994. Det innebär en sänkning av skattekillen för vårt typfall med ca en procentenhet för perioden 1994-2002.

Att den effektiva kapitalskattesatsen varierat mellan 77 och 167 procent (med undantag av år 1994 då skatteuttaget temporärt gick ned till 51,2 procent) innebär att staten i genomsnitt lagt beslag på i stort sett hela realavkastningen på aktier för privata aktieägare. Det är här intressant att jämföra med Jan Söderstens beräkning av total effektiv kapitalskattesats för svenska privatpersoner år 1980 och år 1985, 105,1 respektive 99,1 procent.¹² Att våra totala kapitalskattesatser ligger något över Söderstens för 1980 och 1985 beror främst på att vi inte räknat med att någon andel av företagsinvesteringarna lånefinansieras.

Effektiva kapitalskattesatser på nära (eller över 100 procent) innebär en stark negativ påverkan på såväl sparande som investeringar. Detta gäller även om man tar hänsyn till att möjligheter hela tiden funnits att sänka skatteuttaget något genom lånefinansiering av del av företagets investeringar. Hade vi kunnat ta hänsyn till hur entreprenörer påverkas av de fåmansföretagsregler som infördes 1991 skulle dock i stället METR för 1991-2002 blivit högre än i tabellen för många familjeföretagare.

Fåmansföretagsreglerna ger ofta entreprenörer högre ägarskatter

Fåmansföretagsreglerna (de s k 3:12-reglerna) infördes 1991 samtidigt med den nya kapitalinkomstbeskattningen. När arbetsinkomster kunde marginalbeskattas med upp till ca 60 procent medan kapitalinkomster började beskattas proportionellt med 30 procent behövdes regler för att förhindra att höginkomsttagare ”satte sig på bolag” och omvandlade arbetsinkomster till klart lägre beskattade utdelningar och reavinster.

Reglerna har emellertid kommit att innebära att om ett familjeföretags kapitalavkastning (efter bolagsskatt) är större än en specificerad (låg) normalavkastning (statslåneräntan + 5 procent, ungefär 9 procent av anskaffningskostnaden) kommer den ”övernormala” vinsten att beskattas med marginalsatt (år 2002 med 51-56 procent i stället för kapitalinkomstskatt på 30 procent). Företag med en lönesumma för anställd personal på över 10 basbelopp (ca 400 000 kr) får

visserligen ett något större utrymme för normalavkastning genom att de får lägga överskjutande lönesumma till anskaffningskostnaden för företaget. Sedan finns det också sedan ett par år en liten kapitalskattelättnad för fåmansföretag genom att 3-4 procent av vinsten enkelbeskattas med endast bolagsskatt (70 procent av statslåneräntan). Därtill har de senaste åren tillkommit ett litet avdrag på arbetsgivaravgifterna som dock gäller för alla inkomster av näringsverksamhet.

Fåmansföretagsreglerna slår därför ojämnt på olika typer av småföretag och har dessutom, som berörts ovan, genomgått små ändringar flera år efter 1991. Effekten av det komplicerade regelsystemet är ändå fortfarande att nystartade och snabbväxande lönsamma företag ofta drabbas av en högre kapitalskatt än vanliga börsaktieägare. För att satsa pengar i onoterade familjeföretag kräver investerare inte bara 10 procents realavkastning före bolagsskatt som för börsaktier. Om det hade räckt skulle 3:12-reglerna inte varit så hämmande för näringslivets expansion. Den största delen av kapitalavkastningen skulle ju då rymts inom tillåten gräns på 9 procents normalavkastning efter bolagsskatt.

Nu torde avkastningskraven för småföretag emellertid vara avsevärt högre än för börsaktier på grund av högre risk och därför att placeringen inte är likvid, inte lätt att realisera. Avkastningskravet torde snarast vara minst 10 procent reallt efter ägarskatter. Med denna ”marknadsnormala” avkastning kommer många entreprenörer att drabbas av att en del av kapitalavkastningen klassas som arbetsinkomst och beskattas med marginalsatt på i allmänhet 51-56 procent.

Den effektiva kapitalskattesatsen för familjeföretagaren är därför inte sällan högre 1991-2002 än i *Tabell 1*.

Storföretagen har i viss mån kunnat göra sig oberoende av de höga svenska ägarskatterna genom att finansiera expansion med hjälp av riskkapital från lägre beskattade utländska investerare, obeskattade svenska institutioner som AP-fonderna och lägre beskattade som försäkringsbolag. Den höga vinstbeskattningen kan därför sägas ha drabbat småföretag hårdast då dessa sällan har tillgång till internationellt riskkapital och inte heller har lätt att i stor utsträckning lånefinansiera investeringar.

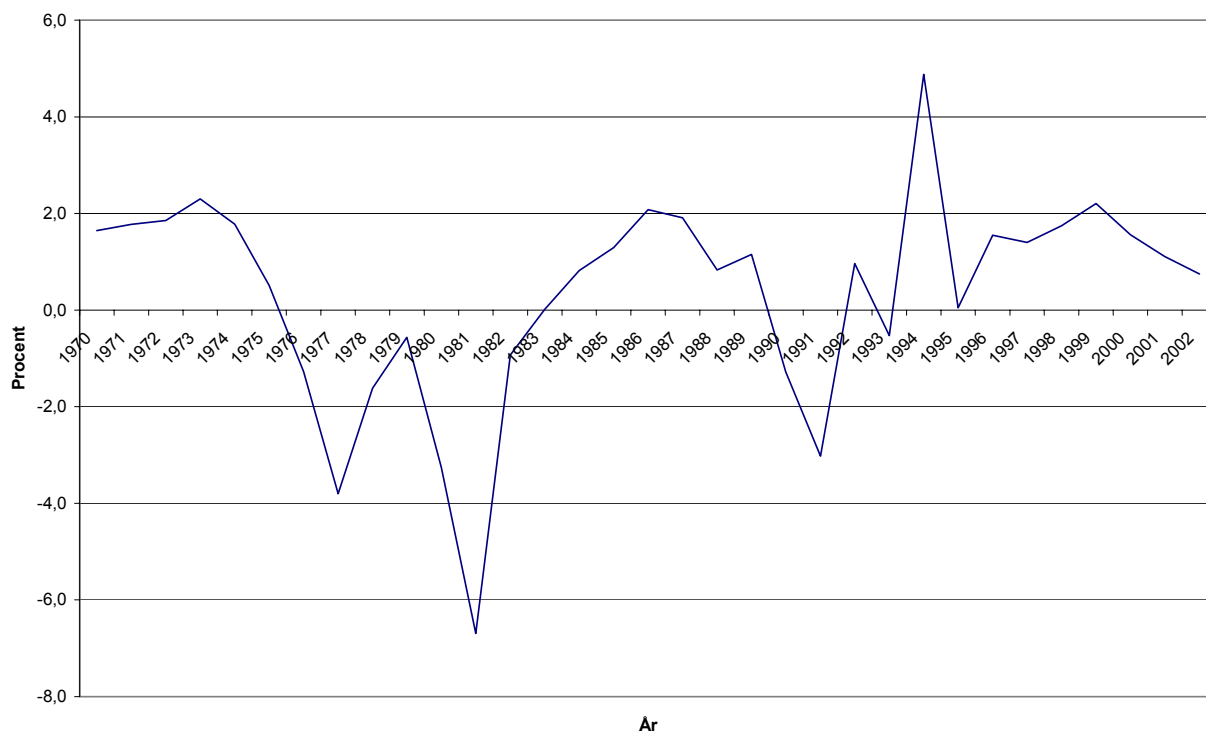
Kapitalskatternas missgynnande av svenska hushåll som aktieägare i allmänhet och familjeföretagare i synnerhet har lett till att hushållens direktägande av aktier på svenska börsen fallit mycket kraftigt under hela perioden 1970-2002.

¹² Södersten, 1984, s 134 och s 137.

Realavkastning efter skatt

En grundförutsättning för beräkningarna är som nämnts att avkastningen på aktierna alla år antagits vara 10 procent reallt före bolagsskatt. Den nominella avkastningen har då varierat mellan 10,3 (1999) och 23,7 (1980). Drar man kapitalsskattekilen från den nominella avkastningen fås procentuell avkastning efter skatt. Efter justering för inflationen får man realavkastning efter skatt (längst till höger i tabell 1 samt inritat i figur 1 nedan). Dessa hypotetiska avkastningstal baseras på en antagen realavkastning före bolagsskatt och innebär ungefär vad vår typaktieägare i genomsnitt kunnat räkna med efter skatt med hänsyn till normal aktieavkastning, kapitalsskatternas och inflationens storlek.

Figur 2 Realavkastning efter skatt

Som framgår var realavkastningen efter skatt positiv 1970-1975. Därefter noteras en negativ realavkastning efter skatt för åren 1976-82. 1990-91 och 1993 var ytterligare ett par år med negativ realavkastning för svenska hushåll. Trots en antagen hög realavkastning på aktierna före skatt har kapitalsskatterna sammantagna resulterat i negativ realavkastning efter skatt under en tredjedel av de studerade åren, trots risken med aktieäggande.

Fr o m 1994 har realavkastningen dock blivit positiv (särskilt 1994). I verkligheten har avkastningen svängt mycket mer än i tabellen beroende på att avkastningen före bolagsskatt varierat väsentligt runt det här antagna genomsnittet på reall 10 procent. Värdestegringen var t ex högre än vår framräknade värdestegring under stora delar av 80- och 90-talen men har varit avsevärt lägre under börsfallet de senaste åren.

Längst till höger i tabell 1 redovisas hur hög realavkastningen efter skatt har varit om man inte utgår från tillgängliga uppgifter om uppskattad effektiv bolagsskatt (som är tveksamma för ett par år som 1977 och 1981) utan i stället sätter verklig bolagsskatt till nuvarande nivå på 28 procent under hela perioden, alltså om man säger sig att sänkningen av den formella bolagsskatten från nästan 60 procent under 1980-talet till 28 procent nu i stort sett bara har varit en kompensation för att bolagsskattebasen breddats.

1991 års skattereform syftade ju till att vara intäktsneutral så att sänkt skattesats ungefär skulle motsvara breddad bas. 1994 års bolagsskattesänkning från 30 till 28 procent motverkades på ett liknande sätt av att rätten till skatteutjämningsreserv (s k surv) avskaffades. Jämförs de sista kolumnerna i tabell 1 framgår att skillnaden inte är så stor mellan om verklig bolagsskatt beskrivs av uppgifterna om effektiv bolagsskatt eller av 28 procent hela perioden 1979-2002 med undantag av år 1981, då den effektiva bolagsskattesatsen var extremt hög p g a låga vinster i näringslivet.

De effektiva skattesatserna ger en liten högre realavkastning efter skatt under första hälften av 1970-talet än om verklig bolagsskatt har varit 28 procent. I så fall har den verkliga bolagsskatten stigit något trots att den formella bolagsskattesatsen mer än halverats.

Arvsskatten och succession av företag

Beskattning i samband med dödsfall har i Sverige funnits sedan slutet av 1600-talet. I 1894 års förordning angående stämpelavgifter tillkom de väsentligaste grundvalarna för nuvarande lag som byggdes ut och moderniserades genom 1914 års förordning om arvsskatt och skatt på gåva (AGL). 1941 antogs alltjämt gällande lagstiftning om arvsskatt och gåvoskatt.

Under perioden 1894 till 1970 hade den högsta skattesatsen i det högsta arvsskattesiktet för närmaste arvingar (Klass I) successivt stigit från 1,5 procent till 65 procent (enbart arvsskatt, inkluderar inte den inkomstskatt och de arbetsgivaravgifter som följer om arvsskatten betalas med inkomstuttag ur bolaget).

De höga skattesatserna var särskilt kännbara för familjeföretagen, eftersom marginals-katten också skjutit i höjden. Arvs- och gåvoskatter är inte avdragsgilla vid inkomstbeskattningen och detta innebär stora likviditetspåfrestningar för de företagare som måste betala arvs- och gåvoskatt med inkomstuttag ur företaget.

För att inte skatteskärpningarna skulle träffa förmögenhet i familjeföretag alltför hårt infördes 1970 för första gången särskilda lättnader för företagsförmögenhet. Dessa provisoriska lättnader ersattes med nya regler, först 1974 och sedan 1978. 1978 års metod för att lindra beskattningen av företagsförmögenhet gäller fortfarande. Den går ut på att beräkna ett substansvärde på summan av företagstillgångarna minus summan av skulderna och reducera nettot till 30 procent.

Med verkan från och med 1992 sänktes skattesatserna på arv och gåva radikalt. Högsta skattesats i alla arvsskatteintervall bestämdes till 30 procent. Efter denna reform har endast smärre ändringar gjorts i AGL men fåmansföretagsutredningen (3:12-utredningen) överväger olika ändringar som kan underlätta generationsskiftet.

Arvsskattens utveckling 1970-2002.

Det brukar sägas att arvsskatten tas ut efter en dubbel progressiv skala (SOU 1987:62). Dels ökar skattesatsen ju större arvslotten är, dels utgår skatten efter en strängare skala för avlägsnare släktingar samt mottagare som inte alls är släkt med den avlidne. Det finns sedan länge tre olika skatteklasser. Till klass I, som medför den lindrigaste beskattningen, räknas efterlevande maka samt barn och deras avkomlingar och svärson/svärdotter. Med make likställs fr o m 1988 sambo och med barn jämställs adoptiv-, styv- och fosterbarn.

I *Tabell 2* redovisas arvsskatten för vart och ett av de 32 åren 1970-2002 för ett företag med ett egenkapital 2002 på 35 miljoner kr som ärvs av bröstarvinge (arvsskatteklass 1). Företagets marknadsvärde har antagits sammanfalla med värdet på det egna kapitalet, vilket antagits vara reellt oförändrat över tiden (för att kunna jämföra arvsskattens storlek olika år för ett identiskt företag). Företagets marknadsvärde var sålunda 5 mkr 1970 och arvsskatten blev på detta belopp för en bröstarvinge som ärvde hela företaget 1,2 mkr, vilket då motsvarade 24 procent av företagets marknadsvärde.

Om företaget överläts på arvinge genom gåva i stället för genom arv blir skatten normalt inte lägre, eftersom grundavdraget vid gåva är lägre och skatteskalen i övrigt densamma. Det är inte heller så lätt att minska gåvoskatten genom att överlåta företaget under en period på flera

år då sammanläggning av gåvor och arv vid flera tidpunkter sker vid beskattningen. De olika möjligheter till skatteplanering för att minska arvs- och gåvoskatt som har funnits olika år skulle föra för långt att beakta här. Arvsskatten har dock aldrig i sin helhet behövt betalas kontant omedelbart utan har ofta kunnat delas upp på åtminstone 10 år. Arvsskatten på en överlåtelse av företaget innebär ändå en betydande kostnadsbelastning under en följd av år.

Tabell 2 Arvsskatt och följdskatt på företagskapital som barn ärver, 1970-2002

År	Inflation	Eget kapital, tkr	Skattefritt belopp, tkr	Arvsskattesatser			Arvs-skatt, tkr	Procent av eget kapital	Marginal-skatt tjm (330 tkr)	Arbets-givaravgift enligt lag	Summa uttag, tkr	Uttag, %, av eget kapital
				Lägst	Mitt	Högst						
1970	7,0	5000	15	10	30	60	1200	24,00	57,6	11,9	2830	56,6
1971	7,4	5350	15	10	30	60	1271	23,75	60,6	13,3	3225	60,3
1972	6,0	5746	15	10	30	60	1379	24,00	62,1	13,5	3638	63,3
1973	6,7	6091	15	10	30	60	1462	24,00	62,3	15,6	3877	63,7
1974	9,9	6499	15	10	30	60	1274	19,60	64,1	19,9	3548	54,6
1975	9,8	7142	15	10	30	60	1400	19,60	63,2	24,3	3804	53,3
1976	10,3	7842	15	10	30	60	1613	20,57	62,2	28,3	4267	54,4
1977	11,3	8650	15	10	30	60	1807	20,89	66,5	32,1	5394	62,4
1978	10,1	9627	15	10	30	60	1464	15,21	73,7	31,0	5566	57,8
1979	7,2	10600	15	10	30	60	1639	15,46	68,5	31,3	5203	49,1
1980	13,7	11363	15	10	30	60	1767	15,55	69,4	32,4	5775	50,8
1981	12,1	12919	15	10	30	60	2048	15,85	69,7	32,8	6757	52,3
1982	8,6	14483	25	10	30	60	2247	15,52	66,2	33,0	6648	45,9
1983	8,9	15728	25	10	30	60	2555	16,25	64,3	36,2	7157	45,5
1984	8,0	17128	25	10	30	60	2807	16,39	61,0	36,2	7197	42,0
1985	7,5	18498	25	10	30	65	3054	16,51	55,4	36,4	6846	37,0
1986	4,2	19886	25	10	30	70	3505	17,63	60,3	36,4	8829	44,4
1987	4,2	20721	50	10	30	60	2933	14,16	64,4	37,1	8239	39,8
1988	6,1	21591	50	10	30	60	3064	14,19	64,6	37,1	8654	40,1
1989	6,6	22908	50	10	30	60	3261	14,24	61,8	38,0	8537	37,3
1990	10,4	24420	70	10	30	60	3478	14,24	66,2	39,0	10290	42,1
1991	9,7	26960	70	10	30	60	4101	15,21	51,2	38,0	8403	31,2
1992	2,6	29575	70	10	20	30	2551	8,62	51,0	34,8	5205	17,6
1993	4,7	30344	70	10	20	30	2620	8,63	51,5	31,0	5402	17,8
1994	2,4	31770	70	10	20	30	2748	8,65	51,1	31,4	5620	17,7

1995	2,8	32532	70	10	20	30	2817	8,66	58,2	32,9	6739	20,7
1996	0,8	33443	70	10	20	30	2899	8,67	56,7	33,1	6695	20,0
1997	0,9	33711	70	10	20	30	2923	8,67	56,7	32,9	6750	20,0
1998	0,4	34014	70	10	20	30	2950	8,67	56,7	33,0	6813	20,0
1999	0,3	34150	70	10	20	30	2963	8,67	51,5	33,1	6108	17,9
2000	1,3	34253	70	10	20	30	2972	8,68	51,6	32,9	6140	17,9
2001	2,0	34698	70	10	20	30	3012	8,68	51,6	32,8	6222	17,9
2002	2,6	35392	70	10	20	30	3074	8,69	51,7	32,8	6365	18,0

Anm: 1978 infördes värdering av företagskapital till 30 procent av substansvärdet. 1974 infördes en medveten undervärdering av lager och inventarier (här uttryckts som 40 procent värdering). Tidigare (fr o m 1970) fanns provisoriska lättnader som uttryckts genom värdering till 50 procent. Skattesatserna var på 70- och 80-talen ofta 10, 12,5, 15, 30, 40, 50, 60 och 65-70 procent.

Källa: 1973 års skatteskala (Fakta för skattebetalare) har använts för 1970-75 (värdering 50/40procent). 1977 års skatteskala har tillämpats för åren 1976-79 (värdering 30 procent fr o m 1978).

1980-89 års skatteskalar har använts för åren 1980-89. 1991 års arvsskatt (från Fakta om Sveriges skatter 1991 SAF) har använts för 1990-91. 1992 infördes nuvarande radikalt lägre skatteskala.

Arvsskatten minskade i mitten på 1970-talet till ca 20 procent av marknadsvärdet, främst genom att skattemyndigheten godtog en större undervärdering än tidigare av ett ärvt företags lager och inventarier. Denna lindring var dock inte likformig eftersom den missgynnade tjänsteföretag med små lager och begränsade inventarier, de företag som på senare år visat sig växa snabbast.

Arvsskatten på företagsförmögenhet minskade ytterligare 1978 till drygt 15 procent av marknadsvärdet när nuvarande lättnadsregel på 30 procent för värdering av företagets substansvärde infördes. Ytterligare kraftigt sänkt arvsskatt (till knappt 9 procent) uppkom 1992 i och med att den borgerliga regeringen radikalt sänkte arvsskatteskalen från ett stort antal intervall med skattesatser som varierade mellan 10 och 60 procent till endast tre skatteintervall med skattesatser på 10, 20 och 30 procent.

De senaste 10 åren efter 1992 har arvsskatten varit ungefär reellt oförändrad. Det arvsskattefria beloppet har successivt höjts från 15 000 kr 1970-81 till 25 000 kr 1982-86, 50 000 kr 1987-89 och 70 000 kr från och med 1990, men denna höjning motsvarar inte mer än penningvärdeförsämringen under perioden 1970-2002.

Arvsskattens totala skattebelastning (brutto)

En arvinge som skall betala arvsskatt måste oftast göra detta genom löneuttag. Lånefinansiering kan visserligen förefalla mer ekonomisk och är naturligtvis också många gånger möjlig helt eller delvis, men familjeföretagens soliditet brukar vara svag så att ökad kraftig skuldsättning är svår att åstadkomma eller finansiellt riskabel för företagets överlevnad. Ägaren har vanligen begränsade likvida tillgångar vid sidan av företagsförmögenheten och har därför sällan råd att bestrida en så stor utgift som en arvsskatt på 10-25 procent av företagets marknadsvärde utan löneuttag från företaget.

För att lönen efter inkomstskatt skall vara tillräckligt stor för att kunna betala arvsskatten måste löneuttaget (inklusive arbetsgivaravgift) vara 2-3 gånger så stort så att både marginalsatt och (lagstadgade) arbetsgivaravgifter kan betalas. I kolumnen längst till höger i *Tabell 2* redovisas vilket löneuttag brutto som måste göras de olika åren för att betala arvsskatt och därav förorsakad inkomstskatt och arbetsgivaravgifter. För närvarande (år 2002) har arvsskatten för studiens modellföretag uppskattats till 3,1 miljoner kr. Erforderligt löneuttag brutto blir 6,4 miljoner kr om företagaren antas ta ut en lön motsvarande genomsnittet för manliga tjänstemän (ca 330 000 kr). Marginalsatten är då (2002) 51,7 procent. Ovanpå lönen måste företaget betala 32,82 procent i arbetsgivaravgifter. Arvsskatten förorsakar därigenom företaget en arbetskraftskostnad på 6,4 miljoner kr vilket utgör 18 procent av marknadsvärdet. Även om denna kostnad kan fördelas på t ex 10 år minskar arvsskatten företagets lönsamhet med ca två procent per år under en tioårsperiod.

Arvsskattens skattebelastning brutto inklusive inkomstskatt och arbetsgivaravgifter var tidigare betydligt större än 2002; se *Figur 3*. De första åren på 1970-talet, och även 1977, var arvsskatten brutto så hög som ca 60 procent av företagets marknadsvärde. Att lyckas överlåta ett familjeföretag intakt på en bröstarvinge var under sådana förhållanden mycket svårt. Många företagare – eller arvingar – såg sig i stället tvungna att sälja företaget (helt eller delvis). Revisorer och skatteexperter har visserligen under åren kunnat erbjuda komplicerade skatteplaneringsåtgärder som något minskar arvs- eller gåvoskatten genom kapitalförsäkringar, skalbolagsaffärer eller på annat sätt. Men denna skatteplanering har fört med sig kostnader både i form av höga konsultarvoden och minskat företagarens tid och kraft att ägna sig åt företagets utveckling.

Figur 3 Arvsskatt på företag (bröstarvinge)

Arvsskatten brutto sjönk på samma sätt som arvsskatten netto när värderingen av företagsförmögenhet minskades 1974 och 1978 samt 1992 när arvsskatteskalen sänktes kraftigt. Men bruttoskatten sänktes intressant nog också 1991 när marginals-katten sänktes genom 1990 års skattereform (från 66,2 till 51,2 procent). Den sänkta marginals-katten gjorde det något lättare för företagaren att genom löneuttag från företaget betala skatten.

Arvsskatten har lett till att många familjeföretag upphört som självständiga företag

Även om arvsskattebelastningen sedan början på 1990-talet sjunkit till ca 20 procent av företagets marknadsvärde utgör en överlåtelse av ett familjeföretag på en arvinge fortfarande ett hot mot företagets fortlevnad som självständigt familjeföretag. Företaget drabbas nämligen av en stor kostnadshöjning när arvingen måste göra löneuttag för att betala arvsskatten.

När bruttoskatten under hela 1970-talet och början på 1980-talet låg nära eller t o m över 50 procent torde en stor del av familjeföretagen inte finansiellt ha klarat en succession utan tvingats till utförsäljning till investmentföretag eller andra koncerner. Dessa försäljningar har under 70- och 80-talen minskat antalet småföretag och är ett exempel på skatternas kreativa förstörelse. Krympningen av småföretagssektorn har minskat tillväxt och förnyelse i hela ekonomin.

Sammanfattning

Studien visar att kapitalskatterna de flesta åren 1970-2002 dragit in över 80 procent av den reala kapitalavkastningen på egetkapitalfinansierade investeringar av svenska entreprenörer eller för andra svenska aktieägare. Det stora undantaget är 1994 när den borgerliga regeringen slopade dubbelbeskattningen av aktieutdelning och förmögenhetsskatten på arbetande kapital och drygt halverade reavinstskatten.

Till följd av de höga kapitalskatterna har realavkastningen efter skatt på aktier och familjeföretagande genomgående varit låg och t o m negativ under perioden 1976-82 och 1990-91 samt 1993 om man räknar på normal, långsiktig realavkastning före skatt. Alltsedan 1994 har realavkastningen efter skatt på börsaktier i genomsnitt dock givit en svag positiv realavkastning. I verkligheten har kapitalavkastningen svängt avsevärt mer på grund av stora fluktuationer upp och ned mellan enskilda år. Entreprenörer har efter introduktionen av fåmansföretagsreglerna 1991 i genomsnitt haft högre kapitalskatter än vanliga aktieägare även om reglerna slår olika hårt för olika typer av familjeföretag. Det har alltså varit helt olönsamt att bedriva familjeföretagande.

Studien visar vidare att arvsskatten i princip omöjliggjort arvsskiftet. Det gäller särskilt under 1970-talet då arvsskatt och följdskatt av inkomstskatt och arbetsgivaravgifter (när arvsskatten betalas med löneuttag från företaget) uppgick till 50 - 60 procent av företagets marknadsvärde. Då klarade de flesta familjeföretag inte finansiellt en succession utan tvingades att sälja företaget till investmentföretag eller storföretag. Även om arvsskattebelastningen sjunkit genom bl a minskad värdering av företagsförmögenhet 1978 och sänkt arvsskatteskala 1992 utgör en överlåtelse av ett familjeföretag på en arvinge fortfarande ett hot mot företagets överlevnad eftersom företaget drabbas av en kostnadsökning på nästan 20 procent av marknadsvärdet när arvingen måste göra löneuttag för att betala arvsskatten.

Referenser

Bratt, J, Fernström, O, Tolstoy S & Andersson, S, 1985, *Deklaration och beskattning, 31:a omarbetade upplagan*. Stockholm: Norstedt.

Du Rietz, G, 1994, *Välfärdsstatens finansiering*. Stockholm: City University Press.

Englund, G, 1984, *Beskattning av arv och gåva*. Stockholm: Norstedt.

Englund, G & Silfverberg, C, 2001, *Beskattning av arv och gåva*. Stockholm: Norstedt.

Henrekson, M, 1996, *Företagandets villkor*. Stockholm: SNS Förlag.

Fakta för skattebetalare, (1973, 1977 och 1980-89), Skattebetalarnas förening.

Fakta om Sveriges skatter 1991, 1998 och 2000, SAF.

McLure, C & Norrman, E, 1995, *Svensk skattepolitik i NBER-rapporten. Välfärdsstat i omvandling*. SNS Förlag.

OECD Economic Surveys (1999), Sweden.

SOU 1987:62, Slutbetänkande av arvs- och gåvoskattekommittén.

Södersten, J, 1984, "Sweden", i, King, M & Fullerton D (red), *The taxation of Income from Capital*. Chicago: Chicago University Press.

Södersten, J, 1993, "Sweden", i Jorgenson, D & Landau, R (red.), *Tax reform and the cost of capital*. An international comparison. Washington D C: Brookings Institution.

Bilaga

I tabellerna 3A-3C redovisas de uppgifter som använts i beräkningar uppdelade på 70-talet, 80-talet och 90-talet inklusive åren 2000-2002. Bruttoavkastningen varje år följer av faktisk inflation varje år och antagandet som gjorts – för att beräkna kapitalskatternas storlek på ett jämförbart sätt- att den reala avkastningen före bolagsskatt varje år varit normalnivån 10 procent.

Tabell 3A Beräkningsunderlag för åren 1970-1979

År	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Inflation, procent	7	7,4	6	6,7	9,9	9,8	10,3	11,3	10,1	7,2
Inv belopp, tkr	200	215	228	243	267	293	323	360	396	425
Bruttoavkastning, %	17	17,4	16	16,7	19,9	19,8	20,3	21,3	20,1	17,2
Bruttoavkastning, kr	34000	37375	36430	40571	53132	58046	65641	76658	79645	73061
Formell bolagsskatt, %	52,6	53,5	54,3	54,4	54,4	55,1	55,7	56,1	57,2	57,4
Bolagsskattesats, effektiv	22,9	20	24,1	16,5	9	20,6	34	40	20	30
Bolagsskatt, kr	6696	6429	7550	5757	4112	10283	19193	26370	13699	18850
Vinst efter bolagsskatt	27304	30947	28880	34814	49019	47762	46448	50287	65946	54211
Utdelning	8191	9284	8664	10444	14706	14329	13934	15086	19784	16263
Utdelningsskatt	5095	5626	5380	6507	9426	9056	8667	10032	14581	11140
Värdestegring 3 år	19113	21663	20216	24370	34314	33434	32513	35201	46162	37948

Beskattad andel, %	25	25	25	25	25	25	25	40	40	40
Marginalskatt, tjänsteman	57,6	60,6	62,1	62,3	64,1	63,2	62,2	66,5	73,7	68,5
Marginalskatt på utdelning	57,6	60,6	62,1	62,3	64,1	63,2	62,2	66,5	73,7	68,5
Marginalskatt reavinst	57,6	60,6	62,1	62,3	64,1	63,2	62,2	66,5	73,7	68,5
Reavinstavdrag, kr	500	500	500	500	500	500	500	500	1000	1000
Reavinstskatt,kr	2680	3206	3061	3718	5419	5204	4978	9231	13314	10124
Förmögenhetsskatt,%	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Förm. Effektiv skattesats	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
Summa skatt, kr	14471	15261	15992	15982	18957	24543	32839	45633	41593	40114
Proc avkastning e skatt	9,8	10,3	9,0	10,1	12,8	11,4	10,1	8,6	9,6	7,8
Realavkastning e skatt	1,6	1,8	1,9	2,3	1,8	0,5	-1,3	-3,8	-1,6	-0,6
Kapitalskattekil, %	8,4	8,2	8,1	7,7	8,2	9,5	11,3	13,8	11,6	10,6
Bolagsskattekil	3,3	3,0	3,3	2,4	1,5	3,5	5,9	7,3	3,5	4,4
Utdelningsskattekil	2,5	2,6	2,4	2,7	3,5	3,1	2,7	2,8	3,7	2,6
Reavinstskattkil	1,3	1,5	1,3	1,5	2,0	1,8	1,5	2,6	3,4	2,4
Eff. Bolagsskattesats, %	33,5	29,9	33,2	23,7	15,4	35,1	59,4	73,3	34,6	44,4
Eff.tot kapitalskattesats, %	83,6	82,2	81,4	77,0	82,2	94,9	112,8	138,0	116,2	105,6
Eff. Reavinstskattesats	13,4	14,9	13,4	15,3	20,3	17,7	15,4	25,6	33,6	23,8
Eff. Utdelningsskattesats	25,5	26,2	23,6	26,8	35,3	30,9	26,8	27,9	36,8	26,2

Tabell 3B Beräkningsunderlag för åren 1980-89

År	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Inflation, %	13,7	12,1	8,6	8,9	8	7,5	4,2	4,2	6,1	6,6
Inv belopp, tkr	483	541	588	640	692	743	775	807	856	913
Bruttoavkastning, %	23,7	22,1	18,6	18,9	18	17,5	14,2	14,2	16,1	16,6
Bruttoavkastning, kr	114463	119651	109362	121016	124474	130092	109994	114614	137876	151541
Formell bolagsskatt %	57,5	57,7	57,8	58,1	62,2	57,1	57,1	57,1	57,1	54,7
Effektiv bolagsskatt, %	21,8	60	28,4	19	18	20,1	24,3	22,6	24	20
Bolagsskatt, kr	21460	61740	26711	19774	19269	22488	22987	22276	28458	26065
Vinst efter bolagsskatt	93004	57911	82651	101242	105205	107605	87008	92338	109419	125476
Utdelning	27901	17373	24795	30373	31562	32281	26102	27701	32826	37643
Utdelningsskatt	19363	12109	16415	19530	19253	17884	15740	17840	21205	23263
Värdestegring 3 år	65103	40538	57856	70869	73644	75323	60905	64636	76593	87833
Beskattad andel, %	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
Marginalskatt, tjänsteman	69,4	69,7	66,2	64,3	61	55,4	60,3	64,4	64,6	61,8
Marginalskatt på utdelning	69,4	69,7	66,2	64,3	61	55,4	60,3	64,4	64,6	61,8
Marginalskatt reavinst	69,4	69,7	66,2	64,3	61	55,4	60,3	64,4	64,6	61,8
Reavinstavdrag, kr	1000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	2000	2000	2000
Reavinstskatt,kr	17795	10466	14526	17456	17237	16027	13967	16135	19275	21218
Förmögenhetsskatt,%	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12
Förm. effektiv skattesats	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2
Summa skatt, kr	58618	84315	57651	56760	55758	56398	52693	56251	68938	70546
Proc avkastning e skatt	11,6	6,5	8,8	10,0	9,9	9,9	7,4	7,2	8,1	8,9

Realavkastning e skatt	-3,3	-6,7	-0,9	0,0	0,8	1,3	2,1	1,9	0,8	1,2
Kapitalskattekil, %	13,3	16,7	10,9	10,0	9,2	8,7	7,9	8,1	9,2	8,8
Bolagsskattekil	4,4	11,4	4,5	3,1	2,8	3,0	3,0	2,8	3,3	2,9
Utdelningsskattekil	4,0	2,2	2,8	3,1	2,8	2,4	2,0	2,2	2,5	2,5
Reavinstskattkil	3,7	1,9	2,5	2,7	2,5	2,2	1,8	2,0	2,3	2,3
Eff bolagsskattesats, %	44,4	114,0	45,4	30,9	27,9	30,3	29,7	27,6	33,2	28,6
Eff tot kapitalskattesats, procent	132,6	166,9	109,3	99,8	91,8	87,1	79,2	80,9	91,7	88,5
Eff. Reavinstskattesats	36,8	19,3	24,7	27,3	24,9	21,6	18,0	20,0	22,5	23,2
Eff utdelningsskattesats	40,1	22,4	27,9	30,5	27,8	24,1	20,3	22,1	24,8	25,5

Tabell 3C. Beräkningsunderlag för åren 1990-2002.

År	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Inflation, %	10,4	9,7	2,6	4,7	2,4	2,8	0,8	0,9	0,4	0,3	1,3	2	2,6
Inv belopp, tkr	1008	1106	1134	1188	1216	1250	1260	1272	1277	1280	1297	1323	1357
Bruttoavkastning, %	20,4	19,7	12,6	14,7	12,4	12,8	10,8	10,9	10,4	10,3	11,3	12	12,6
Bruttoavkastning, kr	205599	217803	142927	174586	150804	160027	136103	138600	132771	131889	146575	158767	171040
Formell bolagsskatt, %	47,8	30	30	30	28	28	28	28	28	28	28	28	28
Effektiv bolagsskatt, %	22	22	28,1	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Bolagsskatt, kr	38899	41208	34540	45043	38907	41287	35115	35759	34255	34027	37816	40962	44128
Vinst efter bolagsskatt	166700	176594	108387	129543	111897	118740	100989	102841	98516	97861	108758	117805	126912
Utdelning	50010	52978	32516	38863	33569	35622	30297	30852	29555	29358	32627	35342	38074
Utdelningsskatt	33107	27125	16583	20014	0	20732	17178	17493	16758	15120	16836	18236	19684
Värdestegring 3 år	116690	123616	75871	90680	78328	83118	70692	71989	68961	68503	76131	82464	88838
Beskattad andel, procent	40	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Marginalskatt, tjänsteman	66,2	51,2	51	51,5	51,1	58,2	56,7	56,7	56,7	51,5	51,6	51,6	51,7
Marginalskatt på utdelning	66,2	51,2	51	51,5	0	58,2	56,7	56,7	56,7	51,5	51,6	51,6	51,7
Marginalskatt reavinst	66,2	51,2	51	51,5	12,5	58,2	56,7	56,7	56,7	51,5	51,6	51,6	51,7
Reavinstavdrag, kr	2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reavinstskatt, kr	30370	63291	38694	46700	9791	48375	40082	40818	39101	35279	39283	42551	45929
Förmögenhetsskatt, %	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1652
Förm. effektiv skattesats	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	12	12	12	12	12	11,652
Summa skatt, kr	102376	131625	89817	111757	48698	110394	92375	94070	90113	84426	93935	101750	109742
Proc avkastning e skatt	10,2	7,8	4,7	5,3	8,4	4,0	3,5	3,5	3,3	3,7	4,1	4,3	4,5
Realavkastning e skatt	-1,3	-3,0	1,0	-0,5	4,9	0,0	1,5	1,4	1,7	2,2	1,6	1,1	0,8
Kapitalskattekil, %	11,3	13,0	9,0	10,5	5,1	10,0	8,5	8,6	8,3	7,8	8,4	8,9	9,2
Bolagsskattekil	3,9	3,7	3,0	3,8	3,2	3,3	2,8	2,8	2,7	2,7	2,9	3,1	3,3
Utdelningsskattekil	3,3	2,5	1,5	1,7	0,0	1,7	1,4	1,4	1,3	1,2	1,3	1,4	1,5
Reavinstskattkil	3,0	5,7	3,4	3,9	0,8	3,9	3,2	3,2	3,1	2,8	3,0	3,2	3,4
Eff. bolagsskattesats, %	38,6	37,3	30,4	37,9	32,0	33,0	27,9	28,1	26,8	26,6	29,2	31,0	32,5
Eff tot kapitalskattesats, %	112,8	130,3	90,4	105,3	51,2	99,5	84,5	86,0	82,6	77,9	84,4	88,9	92,5
Eff reavinstskattesats	30,1	57,2	34,1	39,3	8,1	38,7	31,8	32,1	30,6	27,6	30,3	32,2	33,8
Eff utdelningsskattesats	32,85	24,53	14,62	16,85	0,00	16,58	13,63	13,76	13,13	11,81	12,98	13,78	14,50

